

Instruktion för dem som har inseende över stadens brandsprutor och brandredskap

Carlskrona 1825

Utdrag ur brandinstruktion för Carlskrona stad av den 26 oktober 1822.

I kap.

Om styrelsen

1 §

Enligt Kungl. Maj:ts den 17 februari 1726 nådigt fastställda brandreglemente för Carlskrona stad, 2 kap. 4 §, ska det i stadens allmänna brandhus alltid finnas två brandsprutor med tillhörande brandredskap i förråd, till tjänst både för Amiralitetet och stadens invånare. Enligt 5 § ska dessa brandredskap stå under tillsyn, förutom av stadens polisborgmästare, av deputerade som ska anskaffa redskapen till fullständigt antal, hålla dem i gott skick och förvalta den fond som anslagits genom en viss procent av det värde som vid den allmänna bevillningstaxeringen åsatts alla stadens bebyggda eller inhägnade fastigheter.

Denna styrelse ska under namnet stadens brandredskapsdirektion bestå av sju personer, varav en ledamot från förvaltningen av stadens jord och vissa ekonomiska ärenden, utsedd av denna förvaltning, samt tre handlande och tre hantverkare ur det lösa borgerskapet jämte två suppleanter. Dessa ska på direktionens förslag, och med särskild uppmärksamhet på de i stadens fyra huvudkvarter utsedda brandmästarna, förordnas av magistraten.

2 §

Dessa ledamöter ur borgerskapet får inte undandra sig kallelsen utan laga och godkänt förfall.

3 §

Av de ledamöter som längst tjänstgjort inom direktionen ska, om de så önskar, i början av vartannat år två ledamöter och en suppleant avgå efter lottning.

4 §

När direktionen anmäler att någon avgått ska ersättare utses och förordnas.

---

3 kap.

Indelning vid sprutverken

26 §

Varje spruta ska ha sin egen föreståndare eller direktör, som äger säte och stämma i direktionen. De ska var och en noggrant vaka över att respektive sprutverk, genom sprutmästarens försorg, alltid befinner sig i tjänstdugligt skick.

27 §

Vid första tecken på uppkommen eldsvåda ska de genast inställa sig i stadens brandhus och utan dröjsmål genom de till varje spruta hörande sprutlagen låta föra sprutor och redskap till brandstället, där de ska placeras där störst utrymme finns och sättas i full verksamhet och ordning. När sprutorna kommit fram ska de genast underrätta polisborgmästaren eller

vederbörande befälhavare på platsen, och efter erhållna order utan dröjsmål sätta sin spruta i rörelse. De ska föra befäl över sin spruta och det manskap som hör till den, se till att varje person i spruttjänsten fullgör sin skyldighet, att vattentillförseln hålls igång och att sprutningen fortsätter utan avbrott.

28 §

För detta ändamål ska varje direktör skaffa sig nödiga kunskaper om hur ett väl inrättat sprutverk ska vara sammansatt och användas rätt, samt ha noggrann kännedom om alla de personer som tjänstgör vid sprutverket, det vill säga det sprutlag som hör till varje spruta. Han ska upprätta en namnförteckning med anteckning om varje persons befattning, så att han vid varje halvårs slut lättare kan anmäla till direktionen vilka som avlidit eller vilka som på grund av sjukdom eller andra omständigheter inte längre kan tjänstgöra, så att andra personer kan förordnas i deras ställe och fullt antal lämpliga personer aldrig saknas vid spruttjänsten.

29 §

Direktörerna ska vara närvarande vid de försök som på vederbörandes förordnande anställs vår och höst, eller oftare om det anses nödigt, för att dels pröva sprutverkens skick, dels vänja de tjänstgörande vid deras uppgifter.

30 §

När sprutor och redskap efter användning vid eldsvåda, eller efter besiktning eller prov, tagits ut, ska varje direktör för sin spruta se till att de återförs till brandhuset och att det efter inventarium utröns vad som fattas. Om något saknas ska behörig åtgärd genast vidtas för att återfå det. Därefter ska sprutor och redskap ses över och de funna bristerna utan dröjsmål avhjälpas, så att de alltid är i fullt tjänstbart skick.

31 §

Varje direktör ska för sin spruta upprätta ett fullständigt inventarium över såväl sprutans alla delar som tillhörande brandredskap, och alltid ha detta tillgängligt så att det, när vederbörande så fordrar, kan granskas och det kan utrönas om varje del av spruta och redskap är i fullgott tjänstbart skick. I detta syfte ska direktörerna också varje halvår, i närvaro av vice direktörerna, sprutmästaren och strålförarna, hålla syn över inventarierna och till direktionen anmäla de brister som behöver åtgärdas.

Ett exemplar av dessa inventarier ska alltid förvaras hos direktionen. Polisborgmästaren och vice direktörerna ska också få var sitt exemplar.

32 §

Om någon av vice direktörerna genom sjukdom eller annat laga förfall hindras att fullgöra vad som nedan föreskrivs, får direktörerna för sin spruta genast, om eldsvåda är för handen, på platsen förordna ersättare bland brandkvartermästare eller andra lämpliga personer och underrätta polisborgmästaren om detta. Om ingen eldsvåda föreligger ska ersättare utses efter överläggning med polisborgmästaren.

33 §

Varje spruta ska ha en vice direktör, som också äger säte och stämma i direktionen. De ska träda i direktörernas ställe när dessa genom sjukdom eller annat laga förfall är hindrade från

tjänstgöring, och i övrigt biträda direktörerna i deras uppgifter. Därför ska de vara väl underrättade om direktörernas åligganden, så att de vid behov kan fullgöra dem.

34 §

Vid sprutförsök och under eldsvådor ska de vara närvarande och ha uppsikt över sitt sprutlag, så att dessa ordentligt och kraftigt fullgör sina uppgifter. De ska se till att varje arbetare känner sin plikt, underrätta dem därom och sedan uppmuntra dem att driftigt fullgöra sina skyldigheter, så att ingen av fruktan, tröghet eller motvilja åsidosätter något som kan främja eldens snara släckning.

35 §

De ska även i behörig ordning hålla all mindre brandredskap som finns i brandhuset och hör till varje spruta, såsom brandsegel med block och linor, brandstegar, brandslakar, säck med bärstänger, ämbar med linor, handsprutor, järnspett, spadar med mera, enligt det inventarium som upprättats.

36 §

Vid eldsvåda ska de ofördröjligen bege sig till brandhuset och biträda direktörerna med att låta föra sprutverken till brandstället, samt se till att nödigt antal vattenkärl, bärstänger och ämbar med linor följer med och förs till platsen av vattenbärare. Därefter ska de låta sända vidare annan nödvändig redskap genom brandvakterna, vilka enligt brandvaksreglementet ovillkorligen är skyldiga att göra detta.

37 §

Eftersom direktörerna ska följa sprutverken till brandstället, ska vice direktörerna stanna kvar i brandhuset för att, efter rekvisition från polisborgmästaren eller direktörerna, lämna ut ytterligare redskap som behövs. Den som tar emot sådan redskap ska föra den till brandstället och där överlämna den till direktören, som sedan förordnar om dess vidare användning.

38 §

Vice direktörerna ska under tiden se till att inga obehöriga tar sig in i brandhuset och olovligen kommer åt någon redskap. Därför ska ljus i lykta tändas där när det är mörkt.

39 §

Sedan erforderlig brandredskap förts bort från brandhuset ska vice direktörerna låsa rummet och skyndsamt bege sig till brandstället för att där delta i sprutverkens drift tillsammans med direktörerna.

40 §

När vice direktörerna träder in i direktörernas ställe på grund av deras förfall, får de under pågående eldsvåda genast på platsen kalla någon annan person, som inte redan är bunden av annan tjänstgöring, att företräda deras plats. Vid andra tillfällen ska förfallet anmälas hos polisborgmästaren för att ersättning ska kunna förordnas efter överläggning.

41 §

Eftersom vice direktörerna under vistelsen i brandhuset är närmast till att märka om tornvaktarna fullgör sina skyldigheter att ordentligt klämta och utställa de för dag och natt

fastställda brandsignalerna som förvaras i kyrktornet, ska de, om tornvåktarna i något avseende försummar detta, genom anrop eller bud beordra dem att rätta felet och därefter anmäla försummelsen hos polisborgmästaren eller detaljförståndarna för laga bestraffning.

42 §

Så långt möjligt ska de från brandhuset utlämnade redskapspersedlarna antecknas i inventarium eller särskild förteckning, för att efter eldens släckning kunna efterfrågas. När de utlämnade brandredskapen åter tas emot, eller om det är natt, följande dag, ska de i närvaro av direktörerna, brandkvartermästarna och sprutmästarna noggrant granskas. Om någon persedel visar sig vara skadad eller förstörd, eller saknas, ska detta genom direktören anmälas till ordföranden, så att direktionen snabbt kan föranstalta om reparation eller efterlysning och återfående.

43 §

I vart och ett av stadens fyra huvud- eller brandkvarter ska det finnas två brandkvartermästare. Det åligger dem att följa den årliga brandsynen, två inom varje kvarter, och därvid rätta sig efter de föreskrifter som magistraten gemensamt med brandsyningsmännen meddelar samt efter brandreglementet och övriga författningar. De ska därvid söka inhämta noggrann kännedom om byggnadernas läge och beskaffenhet, eldstädernas sträckning genom våningarna, utrymmet på tomterna, vattentillgång i brunnar med mera, så att de vid eldsvåda kan lämna nödvändiga upplysningar.

44 §

När eldsvåda uppkommer ska de ofördröjligen bege sig till brandstället inom sitt kvarter och så skyndsamt som möjligt vidta kraftiga åtgärder för eldens släckning. I början ska de, med den redskap som finns på platsen eller i grannskapet, söka underrätta sig om förhållandena kring brandstället för att kunna anvisa den lämpligaste platsen för sprutverken och varifrån vattentillförseln bekvämast och snabbast kan ordnas, antingen ur brunnar eller från närliggande cisterner. De ska anmäla sig hos befälet på platsen för att meddela nödiga upplysningar om husens indelning, eldstädernas beskaffenhet och byggnadernas läge i förhållande till intilliggande gårdar och uthus, och sedan hjälpa till att verkställa de befallningar som utfärdas för eldens släckning.

45 §

De övriga brandkvartermästarna, inom vilkas kvarter elden inte härjar, ska på brandstället fästa uppmärksamhet på om någon fara hotar de arbetande genom nedrasande takpannor, rännor, skorstenar eller liknande, och tidigt tillkännage detta så att nödiga och säkra åtgärder genast kan vidtas.

46 §

De ska se till att sprutverken inte saknar tillgång till vatten och att det framskaffade vattnet oavbrutet fylls på; att sprutlagen driftigt fullgör sina skyldigheter; att vice direktörerna biträds när byte av de arbetande behövs efter omständigheterna och befälets föreskrift; och att manskapet avlöses man för man, så att sprutverkens rörelse hålls uppe och vattenstrålarna inte förlorar sin kraft.

47 §

De ska också se till att möbler eller annat gods från det hus där elden härjar inte kastas ut på det ställe där sprutverken placerats. Om egendom måste räddas ska den i stället föras undan åt annan sida av huset, där den kan flyttas utan hinder för släckningsarbetet, helst genom körning med de hästar och vagnar som husägarna ställer till förfogande. Den som transporterar godset ska följa det till säkert förvaringsställe i staden, där ägaren med visshet kan återfå det.

48 §

I övrigt ska brandkvartermästarna biträda direktörerna och underdirektörerna i deras uppgifter.

49 §

Inom varje brandkvarter ska finnas två brandrotmästare. Vid eldsvåda inom deras rote eller kvarter ska de skyndsamt bege sig till brandstället, underrätta dem som bor i huset och de närmaste grannarna om faran, och tillsammans med dem samt med det manskap som kan uppbringas på platsen eller dithallas, djärvt vidta alla åtgärder som kan hindra eldens vidare spridning innan stadens brandredskap med tillhörande tjänst hinner anlända och släckningen fullbordas.

50 §

De ska vara beredda att visa var vatten kan hämtas ur brunnar eller närbelägna cisterner, och när brandredskapen kommit i verksamhet avvisa obehöriga och sysslolösa personer från brandstället. De ska också inställa sig hos den som för befälet för att verkställa vad som befäls i fråga om släckningsåtgärder.

51 §

Av de övriga sex brandrotmästarna, vilkas rotar inte drabbats av elden, ska två som vattenmästare bege sig till de brunnar eller cisterner som ligger närmast brandstället för att befördra vattenhämtningen, antingen genom bäring eller körning. De som för vatten till brandstället ska hålla till höger, och de som återvänder för ytterligare hämtning till vänster. Så ska det fortgå så länge vatten behövs. De ska därvid se till att fulla kärl används och att påfyllningen sker ordnat, och får biträde av stadsfiskalen och polisbefälet.

52 §

Två andra ska se till att alla husägare på gatorna som gränsar till eller leder till brandstället, om eldsvådan bryter ut när det är mörkt, ställer brinnande ljus i fönstren, så att de som färdas fram och tillbaka till brandstället skyndsamt kan hitta vägen och obehindrat fullgöra sina sysslor.

53 §

De övriga två brandrotmästarna ska biträda brandkvartermästarna i deras uppgifter. Den som åtar sig tillsyn över flyttningen av det gods som kan räddas ska föranstalta om att de ankommande bergningskärrorna samlas på en viss utsedd plats nära brandstället, så att de alltid finns till hands när de behövs.

54 §

Sprutlag kallas alla de personer som utsetts och förordnats att utföra det arbete som krävs för sprutverkens drift och verksamhet. Dessa utgörs av följande befattningshavare, vilka till antalet är fler eller färre beroende på den styrka som krävs med hänsyn till sprutverkens olika tyngd och

rörlighet, nämligen: fanbärare, sprutmästare, strålförare, slanghållare, pumpare, vattenöskare och bärare, vattenförare samt sprutslagare.

I allmänhet består de till sprutlagen hörande personernas skyldigheter i att så snart eldsvåda märks, dag eller natt, eller tecken därtill ges genom skott, klämtning eller trumslag, mangrant och utan dröjsmål bege sig till brandhuset, föra sprutverken till brandstället och där inta sina tilldelade befattningar enligt vad som nedan bestäms samt genast med förenad kraft sätta sprutverken i rörelse. Därvid ska varje sprutlag ordna sig så, att de arbetande vid varje spruta delas i två lika delar, vilka avlöser varandra, och att det lediga antalet ställer sig strax bakom dem som först kommit i arbete för att hastigt kunna avlösa man för man, så att driften fortgår utan avbrott. Detta ombyte ska hållas jämnt igång, så att samma arbetare inte överanstränger sig utan under ombytestiden kan hämta någon vila. Direktörerna ska därpå fästa noggrann uppmärksamhet. I övrigt ska alla driftigt och oförtrutet fullgöra sina uppgifter utan egensinne eller motvilja, efter sprutmästarnas föreskrift och det befälhavaren efter omständigheterna meddelar. Ingen får lämna brandplatsen utan laga förfall som anmälts hos närmaste förman, innan elden efter undersökning blivit släckt och behörigt tillstånd givits att återföra sprutverken till brandhuset. Därefter ska upprop hållas för att utröna om någon undandragit sig tjänsten, varit försumlig i sina skyldigheter, visat tredska, svikit sina kamrater eller lämnat platsen utan tillstånd, så att sådana felande genast kan anmälas till stadsfiskalen och ställas till ansvar.

55 §

För att förebygga ursäkten att de som hör till sprutlagen inte med säkerhet vet vilken förrättning som tillkommer dem, ska var och en tilldelas en så kallad brandbricka som utmärker hans befattning. Denna ska vid eldsvåda alltid bäras i band på bröstet, så att alla ordentligt kan inställa sig vid sina uppgifter och obehindrat komma fram till dem, och så att befälhavarna kan se vilket arbete var och en tilldelats. Dessa brandbrickor låter direktionen tillverka och tilldela var och en efter hans befattning. Vid avgång ska brickan återlämnas till direktören, för att tilldelas efterträdaren.

Enskilt tillhör de vid varje spruta indelade personer:

56 §

Fanbärare, eller de personer som utsetts att bära de vitmålade fanor som märkts med stadens vapen och varje sprutas nummer, vilka ska utmärka de staden tillhörande sprutorna till ledning för de personer ur borgerskapet som tilldelats varje spruta, så att dessa säkrare kan inställa sig på rätt plats. Fanbärarna ska vid första tecken till eldsvåda utan dröjsmål från brandhuset hämta sin fana och följa sprutan till brandstället. Där ska de med höjd och väl synlig fana inta den plats som direktören eller sprutmästaren anvisar, och där det framförda vattnet lämpligast kan tömmas i respektive spruta, så att de som bär eller kör vatten desto snabbare finner rätt ställe.

Fanbärarna får inte utan tillstånd lämna sprutstället. De ska också vaka över att inga andra än de personer som hör till sprutverket, och som lätt kan kännas igen på sina brickor, tränger fram till sprutorna. När de lämnar brandhuset ska fanbärarna ta med den så kallade redskapssäcken, om sprutslagarna ännu inte hunnit fram, eftersom det annars egentligen är sprutslagarnas skyldighet att föra denna till brandstället.

De ur borgerskapet som är kunniga i sadelmakare- eller skomakarehantverket bör helst utses till fanbärare, så att de vid behov kan understödja sprutslagarna om slangarna under eldsvådan

skulle behöva lagas, eller om sprutslagarna tröttnar och behöver byta med någon om att hålla fanan.

57 §

Sprutslagare ska utses bland dem i borgerskapet som lärt skomakare- eller sadelmakarehantverket och bäst känner till all lädersömnad. Deras egentliga uppgift består i att noga vaka över de till sprutverken hörande slangarna, så att dessa alltid är hela och väl insmorda med lämpligt medel, så att de hålls mjuka och vattentäta när de behöver användas; att de inte trasslar sig eller bryts vid de flera delar där slangen sammanfogas; och att om någon slang under eldsvåda går sönder, genast på platsen laga den med de medel som finns till hands, såsom buksning, bindlappar och fastsurrning med avvaxat garn. Dessa material, jämte nödvändiga verktyg, ska genom sprutslagarnas försorg alltid finnas till hands i den redskapssäck som hör till varje sprutverk och som de vid första tecken till eldsvåda ska ta med till brandstället. Om branden pågår länge och de blir trötta av arbetet får de byta med fanbäraren om att hålla fanan. Därför ska de hålla sig nära fanan för att alltid vara tillgängliga när behov uppstår.

Sedan sprutverken efter eldens släckning återförts till brandhuset ska slangarna tas isär i sina delar och varje del hängas upp så att vattnet rinner av. Därefter ska sprutslagarna noggrant besiktiga slangarna, laga bristerna och i övrigt, efter nödig torkning, smörja in dem väl och åter sätta in dem i sprutverket. Dock ska en del av slangen alltid vara fastsatt vid sprutan för att omedelbart kunna användas när behov uppstår.

58 §

Sprutmästare är de personer bland borgerskapet som närmast och främst ska ha tillsyn och vård över stadens sprutverk med allt som hör därtill. Till detta utses skickliga och oförtrutna män som har god kännedom om hur ett fullständigt sprutverk med tillbehör ska vara sammansatt och inrättat samt hur det bäst görs användbart. De ska alltså veta hur man avhjälper fel om något under användningen går sönder, i den mån skadan är av sådan beskaffenhet att verket ändå kan användas utan att fördärvas. I övrigt består deras åligganden i att fortlöpande vaka över att inget skadas eller fördärvas genom oförutsedda händelser, att ofta smörja sprutverken, särskilt de mest verkande delarna såsom pumpverk och stockar, så att verkan alltid blir lätt och kraftig, och att hela sammansättningen hålls stadig och fast tillskruvad, kort sagt alltid i god ordning.

Vid första tecken till eldsvåda ska de genast bege sig till brandhuset och utan dröjsmål låta sprutlagen föra sprutverken till brandstället. Där ska de, tillsammans med direktörerna och vice direktörerna, välja den lämpligaste platsen för sprutverkens uppställning med hänsyn till det brinnande husets läge med mera, så att elden lättast och med störst fördel kan nås, samt så att tillräckligt utrymme vinnas, både för de arbetande och i synnerhet för vattentillförseln. De ska så snabbt som möjligt skaffa nödvändig tillgång till vatten och hålla sprutorna färdiga, dock får pumpningen inte börja förrän tillstånd därtill getts av den som för befälet.

Såsom ansvariga för sitt sprutverk får sprutmästarna inte lämna sin plats eller tillåta någon av sprutlagen att utan tillstånd lämna brandplatsen eller avlägsna sig från arbetet. Om det inte är trängande nödvändigt får de inte heller resa från staden utan att genom direktören anmäla detta hos stadens polisborgmästare och få hans bifall.

När elden lyckligtvis blivit dämpad ska sprutmästaren följa sprutverket tillbaka till brandhuset och genast, eller om hinder möter dagen därpå, se över det. Därvid ska sprutlagen biträda, och de får inte hemförlovas innan detta skett, eller vägra att komma tillstädes dagen därpå, så att om något bristfälligt visar sig, detta skyndsamt kan avhjälpas efter anmälan hos direktören, så att sprutverken alltid är i fullkomligt tjänstbart skick när behov uppstår.

59 §

Vice sprutmästare ska också vara driftiga och pålitliga män med god kännedom om sprutverkens sammansättning och användning. De ska inte bara biträda ordinarie sprutmästare i deras befattningar, utan också träda i deras ställe när dessa fått behörig permission eller hindras av sjukdom. Därför ska de alltid inställa sig både vid eldsvådor och vid sprutförsök, och när sprutverken på brandstället satts i drift noggrant ge akt på hur sprutlagen fullgör sina uppgifter, rätta vad som förekommer felaktigt, se till att sprutverk och tillhörigheter inte skadas genom okunnighet eller oförsiktigt handhavande, och i övrigt genom vänligt bemötande bidra till att arbetet utförs raskt och kraftigt.

60 §

Strålförare utgör vid varje sprutverk ett antal av fyra personer, så att de ofta kan avlösa varandra vid strålröret, eftersom ledning och riktning av detta är ett både besvärligt och ansträngande arbete. Därtill bör därför framför allt starka, uthålliga, verksamma och oförskräckta personer förordnas, eftersom vattenstrålen genom rörets rätta och välriktade användning, efter sprutmästarens anvisning, får större kraft att kväva elden. Vid eldsvådor måste de därför hålla sig samlade vid slangröret, så att de snarare och oftare kan byta av varandra när någons armstyrka avtar eller han på grund av hetta eller köld inte längre uthärdar arbetet. De ska därvid noga iaktta att den som lämnar strålen överlämnar själva röret hand för hand till den som tar emot det, annars förlorar vattenstrålen sin riktning och kraft.

61 §

Slanghållare är de personer som i jämn sträckning håller upp slangarna efter den ledning som anvisats. De ska därför alltid bibehålla en stadig ställning, eftersom vattnet från sprutverken annars förlorar sin kraftiga och oavbrutna verkan. Om omständigheterna under pågående eldsvåda föranleder att sprutverken måste flyttas till fördelaktigare ställe, ska slanghållarna anpassa sitt byte därefter, med iakttagande av att slangen inte släpps så att den blir släpande på marken, böjd eller vriden. Om de märker minsta brist på slangen ska de genast anmäla detta till sprutmästaren eller direktören för sprutan, så att sprutslagarna kan avhjälpa felet.

För varje sprutverk är ett visst antal personer förordnade. För sprutverk nr 1, som är störst, tjugo personer, och för spruta nr 2 sexton personer, indelade i två slanglag vid varje spruta under benämning nr 1 och 2. Dessa slanglag ska avlösa varandra när det arbetande laget behöver vila, men så att inte alla går ifrån på en gång utan man för man överlämnar slangen till de tillträdande. Därigenom bibehålls slangens jämna rörelse, och slanghållare som blir fler än behovet kräver kan beordras till andra arbeten.

62 §

Pumpare kallas de personer som sätter pumpverken i gång och genom vilkas jämna och oavbrutna arbete vattnet pressas ut kraftigare och rikligare och verkan blir starkare och fullkomligare. På grund av de båda sprutornas olika beskaffenhet krävs större handkraft vid nr 1 än vid nr 2, och därför fler pumpare: vid nr 1 tjugofyra, vid nr 2 sexton. De ska dock vid vardera

sprutan delas in i två pumplag, vilka avlöser varandra man för man, så att den ena avdelningen får vila medan den andra pumpar. Eftersom driften förloras genom uppehåll i pumpningen ska avlösningen ske snabbt och ordnat, på en gång, man för man. Den vilande avdelningen ska vid varje ombyte stå på ömse sidor om pumpställningen för att alltid vara till hands att snabbt verkställa avlösningen.

63 §

Vattenbärare åligger att under pågående eldsvåda oavbrutet förse sprutverken med tillräckligt vattenförråd genom att bära vatten i kärl och ämbar från de brunnar eller cisterner som ligger närmast brandstället, tills större tillgång genom körning hinner framskaffas. De ska tömma vattnet i sprutkaren och hålla dem jämnt fyllda, så att vattenbrist inte avbryter släckningen. Därför ska de fullgöra vattenbärningen med yttersta nit.

64 §

Vattenöskare ska finnas vid sprutkaren för att genast tömma framkörda kar eller framförda kärl, så att bärare och körare inte hålls uppe. De ska även vid brunnar eller cisterner biträda bärarna och särskilt körarna med att fylla kärr och kärl.

65 §

Vattenförare och bergningsgodskörare. De av borgerskapet eller andra av stadens invånare som äger en eller flera hästar, är av kristlig plikt skyldiga att vid första tecken till eldsvåda utan dröjsmål låta framföra vatten till brandstället och undanföra bärgat gods. De ska fördelas efter båda behoven. Vattenförare ska ha vagnar med lådbräder och vattenkar, trattar, kärl och ämbar, och godsförare vagnar med hästar och nödigt bindredskap.

66 §

De förra ska så tidigt och skyndsamt som möjligt fylla vatten i faten och därmed hasta till brandplatsen för eldens släckning. De ska stanna vid det ställe som sprutverkens fanor utmärker och, efter den föreskrift som meddelas dem, tömma det medförda vattnet i vattenkaren och genast återvända till närmaste ställe där vatten kan erhållas, för att hämta mer och fortsätta därmed så länge behovet kräver. Till detta ändamål ska vederbörande i förväg ordna tillräckligt antal för deras beständiga fram- och återfart till och från platsen och också föreskriva den ordning som de ska iaktta, så att hinder och uppehåll förebyggs, samt anvisa närmaste stället för vattenhämtningen. De ska hålla sig i given ordning efter varandra och inte avvika från denna eller tränga fram i bredd, eftersom detta orsakar hinder, trängsel och oordning. De som kommer efter ska endast genom anrop påskynda de främsta i raden, och efter tömningen utan dröjsmål lämna vattenkaren och bege sig tillbaka den särskilda väg som anvisats dem.

67 §

De hästtagare som blivit anslagna att undanföra lös egendom som hotas av elden ska hålla sig på visst avstånd från brandstället på den plats som vederbörande anvisar dem. Så snart något gods överlämnas till dem ska de föra det till ett säkert och från vinden avlägset ställe som anvisats av vederbörande eller ägaren, och överlämna det till säker och pålitlig man, så att det undanförda godset utan förlust kan återfås av ägaren. Den som tar emot godset ska alltså svara för det. För denna transport ska sådana gator användas där vattenkörningen inte hindras.

68 §

Lyktbärare ska utses bland borgerskapet, så att när eldsvåda utbryter nattetid eller när det är mörkt, lämpliga personer med lysande lyktor sänds till brandstället, så att de som arbetar med eldsläckningen kan använda dessa i sitt arbete. När de kommer fram ska lyktbärarna inta sin plats vid sprutverken och rätta sig efter de föreskrifter som meddelas dem av vederbörande.

69 §

Ljus i fönstren ska nattetid eller när det är mörkt alltid hållas tända av husägare eller hyresmän vid de gator som ligger närmast brandstället, där vattenförsel, godsbergning eller den viktigaste rörelsen äger rum, så att mörker, oordning och hinder förebyggs.

70 §

Stadsarkitekten jämte timmermästare och murmästare ska med timmermän, försedda med yxor, och murare med tjänliga verktyg, vid första tecken till eldsvåda skyndsamt bege sig till brandstället. Varje avdelning ska samlas för sig, och stadsarkitekten ska genast rapportera till den som för befälet. De får inte utan vederbörligt tillstånd lämna samlingsplatsen, så att de finns till hands om det prövas nödigt att riva bodar, tak, plank, skorstenar eller annat som blir förordnat, dock under iakttagande att ägaren lider så liten skada som möjligt.

71 §

Waterschouten, såsom handelssjöfolkets närmaste förman, är skyldig att för att få tillräckligt handräckningsmanskap, särskilt vid användning av brandsegel till att täcka gator eller väggar, samla så många som möjligt av de hemmavarande och i staden boende sjömännen, om vilkas bostäder han bör ha kännedom, och föra dem till brandstället. Alla övriga ska därefter genast bege sig till kallet och inställa sig hos waterschouten. Även alla hemmavarande handelsskeppare och styrmän ska skyndsamt bege sig dit. Det åligger dem att biträda waterschouten vid sjöfolkets indelning i särskilda rotar och därefter anförda dem vid de arbeten som efter befälets order kan uppdras åt dem, samt att noggrant vaka över att sjöfolket förhåller sig stilla och lydigt, både under väntan på att bli använda och under själva arbetet.

72 §

Eftersom de personer ur borgerskapet som ordnats till tjänst vid stadens sprutverk inte är så talrika att inte ett större antal personer behövs för att i behörig ordning och efter behov kunna avlösa dem under en långvarig brand, och eftersom det dessutom vid eldsvåda är av yttersta vikt att tillräckligt handräckningsmanskap genast finns att tillgå för allehanda arbeten, ska enligt 16 § i 3 kap. av 1786 års kungliga brandreglemente därtill användas inte bara handelsbetjänter, bodbetjänter, gesäller, lärpojkar och fabriksarbetare som fyllt 20 år eller annars är manbara och starka, utan också tjänstedrängar hos de borgare som inte håller hästar och därför inte anvisats till vatten- eller bergningskörning. Därtill även de timmermän och arbetare som antagits vid handelsskeppsvarvet. Samtliga dessa ska vara underkastade samma ansvar för uteblivande från eldsvåda eller för visad ohörsamhet och oordning, som de till sprutlagen indelade.

För att dessa personer ska kunna hållas i ordning ska de delas in i rotar efter de brandkvarter där de tjänar eller där deras husbönder bor, och till styresmän för dem ska utses handlande och hantverkare som på grund av hög ålder och därmed följande mindre kroppsstyrka blivit befriade från tjänstgöring vid stadens brandredskap, men som ändå har tillräcklig kraft och verksamhet. De ska vara minst två inom varje brandkvarter och stå under befäl av den magistratsperson som Konungens befallningshavande förordnar.

73 §

Stadsfiskalen ska vid uppkommen eldsvåda skyndsamt bege sig till brandstället hos den som där för befälet över stadens sprutverk, för att befordra verkställigheten av de förordnanden som i avseende på eldsläckningen och det som hör därtill anses nödiga. Han ska genom underordnad polisbefattning, efter överläggning med polisborgmästaren, fästa noggrann uppmärksamhet vid att god ordning råder på de gator som leder till brandstället, så att ingen trängsel uppstår och vägen hålls öppen och fri, särskilt för dem som framför vatten. Dessa ska under fram- och återfarten hålla sig radvis efter varandra om gatans bredd medger det; annars ska vattenbärare och körare ta närmaste gatan från vattenhämtningsstället, medan de återvändande färdas på angränsande gator. Han ska se till att det framförda vattnet genom bärning eller körning jämnt fördelas till de sprutor som satts i verksamhet, så att de inte lider brist och därmed hindras i eldens snara och kraftiga släckning. Han ska också övervaka att de personer som åtagit sig att föra undan gods från den brandlidande skyndsamt gör detta, men med sådan uppmärksamhet att dels hinder för släckningsanstalterna och arbetarna undviks, dels godset förs genom avlägsna gator till säkert och från vinden beläget ställe. Vidare ska han ge akt på hur var och en som hör till tjänsten vid brandredskapen fullgör sina uppgifter, och att kiv, buller och oreda förebyggs, samt att försummelser, underlåtenhet och skadliga oordningar i laga ordning beivras.

74 §

Av polisbefälet ska vid första tecken till eldsvåda en person bege sig till polisborgmästaren, en till stadsfiskalen och den äldste av dem som är stationerade på torget ofördröjligen skaffa säker underrättelse om var elden brutit ut och därom skyndsamt rapportera: den på torget till landshövdingen, och de övriga till sina förmän. Därefter ska alla tre stanna hos dem som under eldsvådan kvarblir såsom ordonnans och avvakta deras order samt meddela vederbörande dessa.

De övriga ska genast bege sig till brandstället och efter förmåga hindra omyndiga och barn från att vistas där, samt på brandplatsen och på närliggande gator och gränder stilla dem som sysslolöst tränger sig fram utan att vara indelade vid sprutverken eller eldsläckningen. De ska också förebygga trängsel och oordning på de gator där vattenförare eller bärare ska kunna passera fritt och obehindrat, och i övrigt fullgöra de befallningar som deras förmän meddelar.

75 §

Stadens mätare ska, om eldsvåda bryter ut i grannskapet av rådhuset, genast inställa sig där hos executionsfogden och tillsammans med honom, med det biträde som kan lämnas enligt vederbörandes anvisning, söka förebygga eldens utbredning och, om nöden så kräver, ombesörja flyttning av rådhusets handlingar på det sätt och i den ordning som de på platsen närvarande magistratspersonerna förordnar. På samma sätt ska de förhålla sig om landshövdingebostället med ränteri, kontor och kansli skulle vara i fara, och där rätta sig efter de order som vederbörande meddelar.

76 §

I dessa sistnämnda fall ska stadens arbetskarlslag genast bege sig till det av dessa ställen som kan vara i fara och tillsammans med mätarna delta i räddningen av verkens tillhörigheter.

77 §

Om dessa båda ämbetsverk inte är i fara, ska mätarna biträda polisbefattningen vid brandstället och arbetskarlslaget utföra de arbeten vartill de i övrigt blir beordrade. Var och en ska stanna på den plats som blivit honom tilldelad tills vederbörligt hemförlovande meddelas.

78 §

Eftersom erfarenheten visat att vakars upphuggning och öppethållande vintertid vid sjöstränderna, vilket hittills ålegat där boende husägare, ofta försummats, ska denna åtgärd hädanefter, så länge årstiden kräver det, ombesörjas av brandredskapsdirektionen genom särskilt arbetsfolk mot skälig ersättning ur brandredskapsmedlen.

79 §

I allmänhet åligger det var och en att stanna kvar vid sitt tilldelade arbete eller sin befattning under eldsvådan och inte lämna den innan vederbörande meddelat hemförlovning; att under eldsvådan med oförtrutenhet, uppmärksamhet och nit fullgöra de skyldigheter som i detta reglemente föreskrivits eller som under tillfället utfärdas av vederbörande; samt i övrigt rätta sig efter vad Kungl. Maj:ts nådiga brandreglemente av den 17 februari 1786 stadgar och innehåller.

80 §

Om någon vid den undersökning som högstbemälde Kungl. Maj:ts nådiga brandreglemente i 6 kap. 1 § föreskriver skulle finnas ha varit frånvarande, inte uppfyllt sina skyldigheter, varit försumlig eller opassande, förorsakat gräl och oordning, visat olydnad och inte genast låtit sig rätta efter förmännens tillsägelse, ska han vara förfallen till böter efter försummelsens beskaffenhet, utöver ersättning för den skada som därav inträffat, från en riksdaler till fem riksdaler banco. Dessa böter tillfaller stadens brandredskapskassa.

81 §

Däremot ska den eller de som vid eldens släckning eller vid räddning av människor och gods visat sig behjärtade och oförtrutna, eller i övrigt särskilt nitiska, efter polisborgmästarens eller direktörernas förslag och brandredskapsdirektionens prövning, uppmuntras med skälig belöning av brandredskapsmedlen.

82 §

De böter som enligt det kungliga brandreglementet eller denna instruktion kan ådömas försummelige eller tredskande personer, och som genom vederbörandes försorg utan dröjsmål ska indrivas, ska användas till en särskild fond för de belöningar som bestämts till uppmuntran för ådagalagt nit, rådhets och oförtrutenhet, och särskilt redovisas i brandredskapsräkningarna. Det belopp som brandredskapskassan under tiden förskjuter ska därigenom efter hand ersättas.

Carlskrona den 26 oktober 1822.

På förvaltningens vägnar

C. af Klint

Ordförande

J. Sylvander

Ledamot och sekreterare

Af föregående instruktion, vilken i reglementsenslig ordning blivit godkänd av Beredningsutskottet den 31 december 1822 och av herrar elektorier den 27 därpå följande augusti, gillad av magistraten den 27 sistlidne december och fastställd av Konungens befallningshavande den 26 sistlidne februari, lämnas härmed stadens brandvaktssdirektion detta till behörig efterrättelse.

Carlskrona den 27 oktober 1824.

C. af Klint
Ordförande

J. Sylvander
Ledamot och sekreterare